45 דקות · שתי רמות: עם הכוונה ובעבודה עצמאית

גיל מוצע: 14–18. הרחבת שרשרת הדיווח מתאימה לקוראים מנוסים.

קישור הוא נקודת התחלה

בודקים ציטוט, עוקבים משני פרסומים אל מסמך אחד, ומסבירים מה הראיות אינן מוכיחות.

דף לתלמידים

טענה עובדתית ניתנת לבדיקה, והיא יכולה להתברר כשגויה. הפניה למקור עוזרת להגיע לראיה; היא אינה מבטיחה שהטענה נכונה. בדקו אם המקור תומך בניסוח המסוים, ואם מה שנראה כמקור שני הוא אכן עצמאי.

אפשרויות השתתפות

אפשר לעבוד לבד, לכתוב במקום לדבר או לוותר על השתתפות בלי להסביר. איש אינו מייצג עם שלם. אין צורך לשתף חוויה אישית של אלימות. מותר לא להסכים; המשימה היא להסביר במה הראיות תומכות.

מילים שימושיות

טענה עובדתית

אמירה על דבר שקרה או שקיים, שאפשר לבדוק מול ראיות.

פרשנות

הסבר של משמעות, סיבות או חשיבות; גם הוא דורש נימוקים וראיות.

אימות ממקור עצמאי

ראיה רלוונטית שנשענת על בסיס נפרד, ולא פרסום נוסף שמעתיק את אותה גרסה. הבדל בעמדה פוליטית לבדו אינו מוכיח עצמאות.

ייחוס

ציון האדם שאת דבריו או את גרסתו מוסרים, והדרך שבה הגיעו אלינו.

כרטיסי מקורות

א · מילה בתמליל

שני ציטוטים קצרים מתמליל רשמי באנגלית; ההסבר הוא בניסוח שלנו.

התיעוד שפורסם של הטקס ב־26 במרץ 1979 מייחס לבגין את המילים "No more war" בתוך משפט ארוך יותר. סאדאת משתמש ב־"no more wars" במקום אחר באותו תיעוד. פתחו את המקור ואתרו את שני הדוברים. אפשר לבדוק בו ניסוח וייחוס; הוא אינו מודד תמיכה ציבורית או תוצאות מאוחרות.

פותחים את המקורות: דברים בטקס חתימת חוזה השלום בין מצרים לישראל

בדברי בגין חפשו bereavement. בדברי סאדאת חפשו no more wars.

ב · שני אתרים, חוזה אחד

ניסוח לימודי מקורי של תוכן המקור; לא ציטוט ולא תרגום רשמי.

סדרת האמנות של האו״ם ופרויקט אוולון של ייל מפרסמים שניהם את חוזה השלום בין מצרים לישראל מ־1979. השוו את סעיף VII: הוא קובע הליך למחלוקות על פרשנות או יישום. המפרסמים שונים, אך הקטע נלקח מאותו הסכם. עותקים שימושיים אינם הופכים לתצפיות עצמאיות על מה שקרה בהמשך.

פותחים את המקורות: חוזה השלום בין ישראל למצרים

סעיפים I–III, VII ו־IX; עמודי PDF 2–6.

פותחים את המקורות: פרסום נוסף של אותו חוזה

גוף החוזה, ובייחוד סעיף VII. בראש הדף יש כותרת מטעה עם השנה 1973; המסמך עצמו מתוארך ל־26 במרץ 1979.

ג · הרחבה: מי שמע את מי? הרחבת רשות

ניסוח לימודי מקורי של תוכן המקור; לא ציטוט ולא תרגום רשמי.

מברק משגרירות ארצות הברית מ־1 בדצמבר 1973 מתעד את גרסת יריב לשיחה פרטית עם גמאסי. לפי הדיווח, גמאסי הביע אמון ברצונה של ישראל בשלום, ובהמשך שינה את החלטתו על פגישה נוספת. על המסמך חתום השגריר האמריקני קיטינג. זה אינו תמליל ששני הגנרלים אישרו.

פותחים את המקורות: מברק שגרירות ארצות הברית על שיחות הקילומטר ה־101

פסקה 3; החתימה Keating; הערת מקור 1.

בוחרים מסלול

מסלול עם הכוונה

השתמשו בא ובב. מצאו קודם את שמות הדוברים. השלימו: ״הטענה אומרת ___. המקור אומר ___. לכן הראיה תומכת בטענה / סותרת אותה / אינה מוכיחה אותה, כי ___.״ בכרטיס ב כתבו את שמות שני האתרים מעל תיבה אחת שכותרתה ״חוזה 1979״.

מסלול עצמאי

התחילו במקורות עצמם. רשמו את יוצר המסמך, המפרסם המאוחר, תאריך האירוע והקטע שבו השתמשתם. בצעו גם את ג. מצאו טענה עובדתית באתר, עקבו אחרי ההפניה ונסחו תיקון או אישור זהיר; אל תסתפקו בכותרת המקור או במוניטין שלו.

פעילויות

1 · בודקים את הטענה, ולא את מראה האתר

לכל טענה בחרו: נתמכת בראיה הזאת; נסתרת בראיה הזאת; או אינה מוכחת באמצעותה. ציינו קטע ומשפט שמסביר את ההחלטה. ״לא מוכחת״ אינו אומר בהכרח ״שגויה״.

- א1. בתמליל מיוחסת לבגין צורת היחיד בביטוי שבכרטיס א.
- א2. בביטוי הזה התמליל מייחס לבגין את צורת הרבים.
- א3. דברי הנואמים מוכיחים שכל מצרי וכל ישראלי תמכו בחוזה.

הראיות והנימוקים שלכם

2 · סופרים מסלולי ראיות, ולא קישורים

שרטטו את הדרך מכל אתר בכרטיס ב אל המסמך שעליו הוא נשען. האם אלה שני דיווחים עצמאיים שכל המחלוקות המאוחרות נפתרו? מה כן אפשר לבדוק בהשוואת העותקים? ציינו סוג אחר של תיעוד שנדרש כדי לבדוק איך טופלה מחלוקת מסוימת.

הראיות והנימוקים שלכם

3 · משאירים את הדובר בתוך המשפט הרחבת רשות

בעזרת ג, שרטטו את השרשרת מגמאסי אל המסמך שאנחנו קוראים. שכתבו את המשפט ״המברק מוכיח בדיוק במה גמאסי האמין״ כך שיאמר רק את מה שהראיה תומכת בו. שאלו מה עשוי להוסיף תיעוד מצרי עצמאי, בלי להניח שחייבת להיות הסכמה בין המקורות.

הראיות והנימוקים שלכם

כרטיס יציאה

כתבו: טענה אחת שאפשר לבסס; הראיה המדויקת; דבר אחד שעדיין אי אפשר להסיק; והמקור הבא שהייתם מחפשים.

אפשר להשתמש בדוגמאות שבערכה, במקום בחומר אישי או בחומר עכשווי קשה.

פותחים את המקורות

1. דברים בטקס חתימת חוזה השלום בין מצרים לישראל
https://www.presidency.ucsb.edu/documents/remarks-president-carter-president-anwar-al-sadat-egypt-and-prime-minister-menahem-begin

The American Presidency Project, UC Santa Barbara; Public Papers of the Presidents · 1979-03-26
בדברי בגין חפשו bereavement. בדברי סאדאת חפשו no more wars.

2. חוזה השלום בין ישראל למצרים
https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201136/volume-1136-I-17813-English.pdf

United Nations Treaty Series, vol. 1136, no. 17813 · 1979-03-26
סעיפים I–III, VII ו־IX; עמודי PDF 2–6.

3. פרסום נוסף של אותו חוזה
https://avalon.law.yale.edu/20th_century/isregypt.asp

Avalon Project, Yale Law School · 1979-03-26
גוף החוזה, ובייחוד סעיף VII. בראש הדף יש כותרת מטעה עם השנה 1973; המסמך עצמו מתוארך ל־26 במרץ 1979.

4. מברק שגרירות ארצות הברית על שיחות הקילומטר ה־101
https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1969-76v25/d368

U.S. Department of State, Office of the Historian; FRUS 1969–1976, vol. XXV, document 368 · 1973-12-01
פסקה 3; החתימה Keating; הערת מקור 1.

מצב הבדיקה

חומרי הוראה חדשים. הגילים והזמנים המוצעים הם הערכות לתכנון. שתי ערכות הלימוד לא נוסו בכיתה ולא נבדקו בידי גוף חינוכי. הטקסט בעברית, בערבית ובאנגלית הוכן בסיוע בינה מלאכותית; עדיין נדרשת בדיקה של עורכי שפה ואנשי חינוך.